

b. lat. por *mare* (Du C. v, 864), agregado al lat. *musculus*, cuyo cetáceo pudo llamarse *rheumae musculus*. No solament aquest ús de *rheuma* és absolutament inversemblant, i hi ha grans treballs fonètics, sinó que comença per ser molt difícil de creure que *cete*, en aquest dicc. escrit en el Mediterrani, es pogués referir a la balena, animal raríssim en el Mediterrani, i no a la tonyina, que és el sentit més clàssic i corrent de *cetos*, *cete*.

Simonet, però, ens dóna la clau de l'estranya glossa afegida per algú a la definició del *RMa.*, en la p. 209, «*masculus cete*». És sabut que aquestes glosses de peu de pàgina, no pertanyen a l'autor del *Vocabulista*, sinó a diversos utilitzadors posteriors. Com tots els glossadors medievals, quan es trobaven davant un mot estrany a la llengua vulgar i poc comprensible, aquest recorregué a St. Isidor o al gran corpus de glosses que derivava del sant, per tal de posar en clar què podien significar en concret aquests mots *rumiškal* i *cete*, que li eren tan desconeguts l'un com l'altre. I en una d'aquestes glosses, a propòsit de *cete* o dels seus sinònims parcials *balaena* o *musculus*, trobà la pseudo-etimologia «*balaenae masculus*» (o potser ja «*masculus cete*»), errada com a etimologia i arbitrària com a definició. El glossador català posà llavors l'aclariment infundat «*masculus cete*».

L'origen real de *romesco*(l), *rumiškal*, em sembla bastant clar. El *romesco* no s'ha aplicat solament a una salsa, i no solament a la tonyina, sinó a d'altres plats de peix. A Tortosa es defineix com «mongetes amb bacallà i salsa de pebrot» (BDC III, 108). L'única cosa constant en tot això és que es tracta de plats de peix, i també que es tracta de mescles o barreges d'ingredients diversos; com diuen Joan Cabané i Ignasi Domènech: «tot ben barrejat». Així, involuntàriament, ens recordem de l'it. *rimescolo* «rimescolamento, atto di rimescolare qualcosa agitando», mot que no és solament literari sinó ben representat en els dialectes (m'acontentaré amb citar el diccionari pisà de Malagoli «*rimescolo*: rimescolamento, turbamento»).

RE-MĪSCŪLU, que en cat. havia de donar **remescle* o **romescle*, amb el mateix canvi vocàlic que *romandre* REMANERE, *rublir* REPLERE, cat. occid. *aroplegar* 'ar-replegar', cat. dial. *roblec* 'doblec' de *replegar* etc., en mossàrab passava forçosament a *romescol/romescal*, per la repugnància de l'àrab a admetre grups de tres consonants, o simplement perquè en mossàrab no s'havia produït la síncope de la -v- tal com no es va produir en l'it. *mescolare*, *rimescolare*. Altrament ja hem vist que es tracta d'un verb no pas estrany al català comú i medieval; pertanyent a l'oc. antic (sovint en la *Croada Albig.*, p. ex. «e ab tant de la vila issiro *romesclatz* / cavallers e borzès e mans d'autres armatz» etc., *romesclamén* en la *Guerra de Navarra*, PSW VII, 216-7); el TdF, parlant de cartes, cita el proverbi «quau a bon jo(c) en man, noun *remescle*». *Romescada*. **Romescaire* 'cuiner especialista en romescos'. Des de 1953 se celebra a Tarragona un concurs anyal de Mestres Romescaires: en el 3.^r (1957) els qui hi van participar eren de Cambrils, Tarr., Torredembarra

i Calafell («Di. de Bna.», 11-IX-57).

Del caràcter catalano-mossàrab del *RMa.*, tractat ja tantes vegades, no ens caldrà tornar-ne a parlar puix que n'he tractat tan repetidament (*Festschrift Wartburg* 1958, 163-65).

Amesclat (*amasclar*). *Desmesclar*. *Emmesclar*.

Entremesclar [*entremescla* 1371, JMarc, *Dicc.*, 418; «intermesceo», DTo. 1647; *entremesclat*, Belv.; *entremesclar-se*, Lab. 1839]; *entremesclament*; *entremesclall*.

Malmesclar [fi S. xv; *mal mesclar*, supra, StVicentF, JRoig]. *Malmesclador* [Llull].

Del participi MĪXTUS del ll. MISCERE. Restà particularment (REW, 5621) com a prolongament hereditari en l'it. *misto* 'barrejat, mixt', cast. i port. ant. i dial. *mesto* (MESTA, MESTO, MOSTRENCO, DCEC), i el mot occità decadent *mest* 'ficat entremig', conservat sobretot en les combinacions adverbials, en part convertides en prep., *mest*, *per mest*, *de mest*, que en els trobadors prenen el significat de 'al mig', 'enmig de', 'entre': «pueys er *mest* nós tot l'aur's partitz» (Gavaldan, Cavalier del Temple), «ben volgra fos say / aquel bos costum *per mest* nós» (J. Rudel), Rayn. iv, 176, i en particular de *mest* (o *demest*) que restà més duradorament en la llengua dels trobadors.

Es troba també en els antics trobadors catalans, amb el sentit de 'entremig de', 'entre', 'fr. *parmi*': «es la mèiller e la plus pros / donna que sia de *mest* nós», Guillem de Berguedà; en Cerverí de Girona es deu haver de llegir *demest vos traitz* 'traieu-vos del mig, lleveu-vos enfora' (en lloc de la lliçó corrupta *ho-mestios-tratz* del ms. únic, 104/4.21, veg. la nostra ed.).

Això es mantingué també en ross.; allà *mest* funcionà antigament encara per si sol com a preposició: «qui estava *mest* l'autre gent ---», *VidesR*, 263r1, n. 1 (si bé substituït per *de mest*, en el ms. B); «con fos entre los arrians e-ls catòlics gran discòrdia d'elegrir bisbe, Sent Ambrosi se-n venc *mest* éls, per so que departís la lur contessó», 94v1 (però *entre éls* en B, trad. *illuc Ambrosius causa sedandae seditionis perrexit*, 250.36), i més testimonis en el gloss. de les *VidesR*, p. 159.

Ja devia decaure aquest ús primitiu, sense el *de*, en el S. xiv (com ho revela B), però restà en la combinació *demest*, que hem vist en el ms. secundari de les *VidesR*, i que apareix en altres textos medievals de la regió: «tota persona qui-s prena blats qui sien de *mest* ferrages ---», Vinça a. 1378, «ho havia mès de *mest* les altres relíquies ---», a. 1430 (*InoLC*). El rossellonès que redactà la proclama a l'adormida Catalunya, per encàrrec de la República Francesa, el 1793, en esclatar la guerra, els oferia portar la llibertat «*demest* dels Catalàs» (*RHisp.* xxv, 348). Avui en la combinació consonàntica complexa *std* s'omet fonèticament la t: «*demés* de la Serra de Cubris» ('al mig de la S. d. C.', Castellnou dels Aspres, 1960).

Però el que s'hi omet més comunament és la s, d'on *demet de*, sovint encara grafat correctament *demest de* (Grandó, *MiscFabra*, 186); *demet de* és grafia també bastant estesa: «Vós que mostreu les carns divi-